

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Špatnost a sebeláska v Aristotelově etice

Autorka: Eliška Fiřtová

Vedoucí práce: Mrg. Stanislav Synek, Ph.D.

Předložená bakalářská práce Elišky Fiřtové se v prvním plánu zabývá 4. kapitolou z IX. knihy *Etiky Nikomachovy*, která si v kontextu výkladu o přátelství klade zdánlivě prostou otázku: zda a případně v jakém smyslu může (dle *Etiky Nikomachovy*) špatný člověk mít rád sebe sama. Vzápětí se však ukazuje, že abychom na ni mohli odpovědět, musíme provést nejen výklad přátelství (*filia*) a sebelásky (*flautia*), ale také netriviální syntézu mnoha dalších dílčích témat napříč celou Aristotelovou etikou: co je ctnost; co je špatnost; jaké další „stavy charakteru“ Aristotelés odlišuje; jaké jsou „části“ lidské duše a v jakém jsou vztahu; zda je pouze jeden typ špatnosti či více; atd. Autorka se tohoto náročného úkolu zhostila po mém soudu na výbornou.

Práce má jasnou a přehlednou strukturu: po stručném Úvodu následuje shrnutí Aristotelova pojetí přátelství (*filia*, kap. 1), následuje téma „sebelásky“ (*flautia*) u lidí „ctnostných“ (kap. 2). Hlavní téma práce – sebeláska lidí špatných – přichází v kap. 3. Po stručném shrnutí obsahu klíčové pasáže ze 4. kapitoly IX. knihy *Etiky Nikomachovy* autorka otevírá ústřední téma práce, tj. otázku, zda je duše „špatného“ člověka vnitřně jednotná, či zda nutně obsahuje vnitřní konflikt. Následuje proto exkurz do VII. knihy *Etiky* a výklad tzv. smíšených stavů charakteru (*enkrateia*, *akrasia*) a jejich odlišnosti od ctnosti (*areté*) a špatnosti (*kakia*). Tím je otevřeno i centrální téma k diskusi, tedy co je dle Aristotela „špatnost“ a čím se duše „špatného člověka“ vyznačuje, neboť jak si všímá většina komentátorů *Etiky*, Aristotelův popis špatnosti v knize IX. se zdá být v rozporu s tím, co o špatnosti tvrdí v knize sedmé: zatímco v VII. knize je špatný člověk prezentován jako vnitřně jednotný (neboť jeho záměrná volba – *prohairesis* – je v souladu s jeho žádostí i jednáním), v knize IX. je popisován jako člověk s nevyhnutelným vnitřním konfliktem, který nemůže „mít rád“ sebe sama. V dalších podkapitolách proto autorka představuje tři výkladové pozice (T. Irwina, T. Brickhouse, J. Müllera), které v dalším kroku (kap. 3.3) porovnává.

V závěrečné kap. 4 své poznatky shrnuje a dochází k tomu, že jednoznačnou odpověď na uvedenou otázku patrně nelze najít. Z předložených interpretací se autorka nejvíce kloní k výkladu J. Müllera. V této části mi chybí přesvědčivější reflexe rozdílů mezi pozicemi uvedených vykladačů a jasnější zdůvodnění toho, proč je Müllerův výklad nakonec upřednostněn.

Práce je psaná kultivovaným a (až na pár výjimek, viz níže) srozumitelným jazykem, čtenářský dojem ruší občasné chyby v interpunkci a překlepy či drobné

typografické prohřešky. Nesrovnalosti či nedostatky v odkazech na literaturu jsem nenašel.

Práci by také nepochybně prospělo, kdyby autorka dokázala pracovat s řeckým originálem, to však v kontextu náplně studia na FHS UK nelze požadovat (místy se projevuje autorčina neznalost starořečtiny, např. zaměňování *akolastos* a *akolasia* či *mochthéros* a *mochthéria*, což je ale spíš detail).

K práci mám pár dílčích připomínek a otázek:

1. na s. 13 autorka píše: „*Rostlinná složka podle Aristotela nemá nic společného s rozumem, nicméně říká, že tato část duše má kromě rostlinné složky také složku žádavou, která už se může rozumu účastnit, pokud ho poslouchá.*“ – K čemu odkazuje obrat „tato část duše“?
2. na s. 20 čteme: „*Nezdrženlivý člověk koná špatné věci buď z unáhlenosti, kdy nestihne to co dělá promyslet a jedná impulzivně (thymos), a nebo ze slabosti, což je právě ten případ, kdy člověk sice ví, že jeho konání je špatné, ale díky své slabé vůli podlehne (epithymia).*“ – Mohla by autorka do citované věty lépe zakomponovat výrazy *thymos* a *epithymia*, aby bylo sdělení srozumitelnější?
3. Při výkladu pozice T. Brickhouse autorka píše (s. 28), že podle tohoto autora „*není žádostivá složka duše v rozporu s rozumem, a naopak mu složí jako nástroj*“ (citováno včetně překlepu). Opravdu Brickhouse tvrdí, že žádost může sloužit rozumu jako nástroj? Co přesně tím má na mysli?
4. poznámka: na s. 34 autorka při shrnování pasáže EN VII 9, 1151a 15–20 mluví o „špatném“ člověku a v závorce píše „zřejmě *akolastos*“. V dané pasáži Aristotelés užívá dva protiklady: nejprve jsou proti sobě kladeny *mochthéria* a *areté*, o pár řádek později (1151a 19) *akolasia* a *sófrosyné*. Smysl toho, co chce autorka říci, se tím nicméně nijak nemění.

Celkové hodnocení. Autorka si zvolila náročné téma a obstála se ctí: dokázala si poradit jak s komplikovanými pasážemi v primárním textu, tak s různými interpretacemi v sekundární literatuře. Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit známkou **výborně (1)**.

Mgr. Stanislav Synek, Ph.D.